

Fauske 2. mai 2013

Meløy kommune
Gammelveien 5,
8150 Ørnes
E-post: postmottak@meloy.kommune.no

Høring utkast til revidert kommuneplan 2013 – 2025 Meløy kommune

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 20 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Sammendrag

FNF Nordland har til vanlig ikke kapasitet til å engasjere seg i kommuneplanarbeidet. Våre medlemsorganisasjoner har tidligere vært engasjert i spørsmålet om bruk og vern av Fonndalen. Etter at saken nå igjen har fått stort fokus i revisjon av kommuneplan, samfunnsdel og arealdel, er det naturlig med et nytt engasjement.

FNF mener KU-en på overordnet nivå viser at det ikke er forenelig med de krav og mål Naturmangfoldloven stiller at man på nytt legger inn reguleringsplanen fra 2002 om grusuttak i Fonndalen som bestemmelser i Arealplanen. Masseuttaket vil fullstendig rasere side- og endemorene. Natur- og landskapsverdiene i området er store og for dårlig karlagt. Geologi og biologisk mangfold framstår som et økologisk klasserom, fortsatt under utvikling etter at isen har trukket seg tilbake.

Utbygging av RU701 Fonndalen masseuttak vurderes å ha store negative konsekvenser for miljø og landskap. FNF er sterkt uenig i at de positive virkningene for næringsliv, arbeidsplasser og samfunn vurderes å være så store at det oppveier de negative konsekvensene. Det finnes ikke dokumentasjon for å hevde at de samlede virkningen av planforslaget vil være akseptabel.

Et masseuttak står i sterk motstrid til Masterplan for Svartisen som Meløy Næringsutvikling laget for eksisterende reiselivsbedrifter i Meløy. Konklusjonen her er at Svartisen skulle være kommunens viktigste satsingsområde i reiselivssektoren. Det er og et poeng at det i masterplanen peker på at Fonndalen og fredede Fondal gård på sikt vil kunne bidra med komplementerende reiselivsvirksomhet i forhold til Engenbreen.

Miljøet ivaretas best mulig gjennom at det legges opp til en økologisk bærekraftig forvaltning og at viktige miljømål ikke forringes. Et masseuttak i Fonndalen er et uopprettlig naturinngrep og det blir helt feil i arealplanen å for dette på det kunnskapsgrunnlag som nå foreligger.

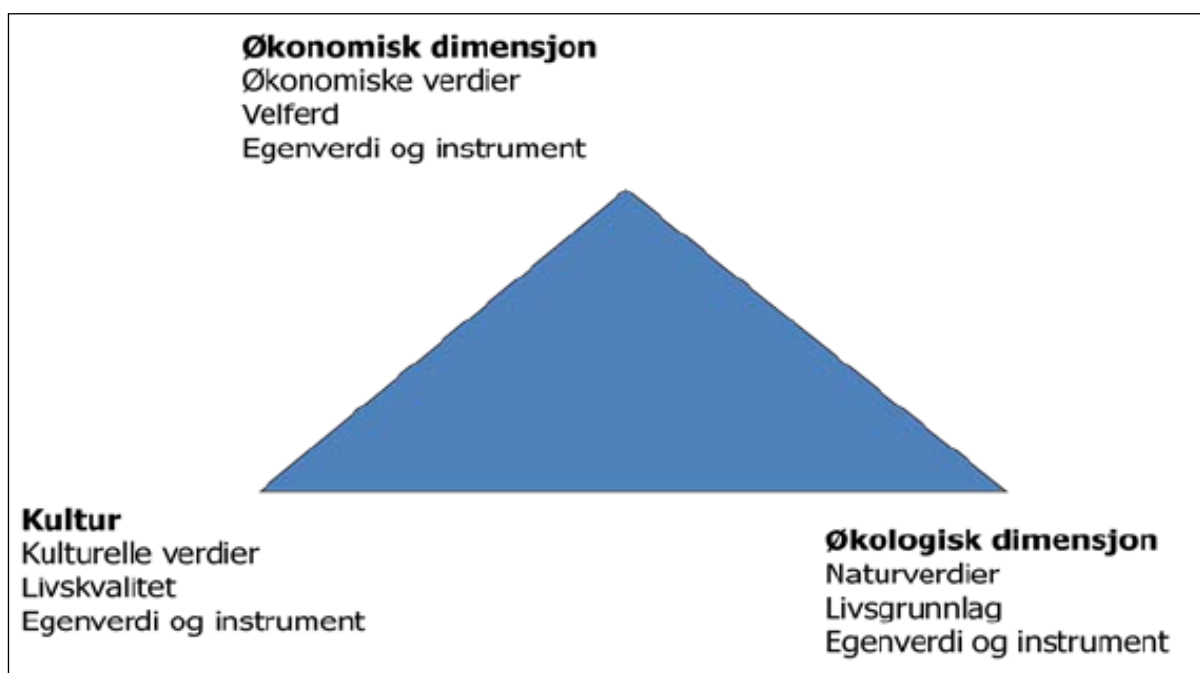
FNF gir også sin støtte til den grundige uttalelsen fra Fonndalens venner.

FNF Nordland har for øvrig følgende innspill til kommuneplanens samfunnsdel:

Meløy kommunes visjon mot 2025 - ”Økt livskvalitet for Meløys befolkning”.

Vi savner en overordnet analyse som grunnlag for visjonen, men vi velger å forstå visjonen ut fra Verditriangelet (Ingebrigtsen og Jakobsen, Universitetet i Nordland, Senter for økologisk økonomi og etikk, 2004) har utarbeidet.

Naturverdiene er selve livsgrunnlaget. Kommunen må forvalte disse på en økonomisk og økologisk bærekraftig måte, som sikrer kulturelle verdier og økt livskvalitet. All samfunnsplanlegging må legge til rette for lavere forbruk, mindre utslipp, bedre folkehelse, funksjonelle økosystem og rikt arts mangfold slik at naturverdiene ikke forringes.

Figur. Verditriangelet (Ingebrigtsen og Jakobsen, Universitetet i Nordland, Senter for økologisk økonomi og etikk, 2004)

Dette er en god visjon for samfunnsutviklingen i Meløy kommune. Det kan gi løsninger for de viktige samfunnstema medlemsorganisasjonene i FNF ønsker å ivareta, som natur, miljø, friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse, bolyst og gode oppvekstvilkår. FNF er også opptatt av at kommuneplanen legger føringer for bruk og vern av naturverdiene og naturressursene, slik at alle grupper og kommende generasjoner sikres et grunnlag for naturopplevelser og et aktivt friluftsliv.

Natur og friluftsliv vil i tillegg være et stort aktiva for reiselivet, som i økende grad etterspør aktive opplevelser. Det finnes mye forskning som bygger opp under påstanden om at det enkle friluftslivet er nordmenns viktigste arena for fysisk aktivitet og at friluftsliv (herunder stillhet og naturopplevelser) er grunnleggende for å gi *økt livskvalitet*.

For barn er friluftsliv og lek i naturen viktig for blant annet mestrings- og læreevne. Det er også dokumentert at barn i aktivitet gir betydelig færre helseplager senere i livet. Godt

folkehelsearbeid handler om å stimulere befolkningen til å gjøre de gode og sunne valgene, både for seg selv og andre. Det handler om å etablere gode vaner og redusere de dårlige. Forutsetningen for en god plan er å sikre at alle grupper i samfunnet gis mulighet til fysisk aktivitet, og natur- og landskapsverdiene gir grunnlag for naturopplevelse og må følgelig sikres gjennom planleggingen.

Det er de bonære, lett tilgjengelige tuområdene som blir hyppigst brukt av befolkningen, og turgåing er den aktiviteten som aller flest driver med. Det er derfor viktig at kommunene i sine planer legger føringer for hvordan strandsonen skal sikres for allmenn ferdsel, at det legges til rette for aktiv transport ved å etablere gang- og sykkelveier og løypenett i skog og mark. Kommunen må skape gode forutsetninger for at fysisk aktivitet blir en naturlig del av den hverdagen og at innbyggerne skal kunne ta ansvar for egen helse ved å ta enkle valg (lavterskeltilbud). Dette må være helt grunnleggende for en kommune med den sterke og gode visjonen ”*økt livskvalitet for Meløys befolkning*”. Når det gjelder planlegging av større tiltak og reguleringer, må det være en hovedregel at det skal gjennomføres helsekonsekvensutredning av tiltaket/reguleringen.

Vi registrerer også med tilfredshet at kommunen vil legge til rette for aktiv transport i dagliglivet slik at det naturlige valget blir å gå eller sykle til skolen, jobben, butikken og fritidsaktiviteter.

I planutkastet fokuseres det på ni innsatsområder i kommuneplanens strategidel med en beskrivelse av de viktigste utfordringene i planperioden. FNF Nordland har følgende innspill til utvalgte innsatsområder og tema:

Befolkningsutvikling og bosettingsmønster

Meløy kommune har større grad av spredt boligbebyggelse enn snittet for fylket og landet for øvrig, og planforslaget legger opp til stor grad av spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse.

Kommunen ønsker også å få ned antall saker som må behandles som dispensasjon etter plan- og bygningslovens kapittel 19, noe som er tidkrevende for søker og ressurskrevende for kommunen.

Et desentralisert bosettingsmønster forutsetter gode kommunikasjoner internt i kommunen og at innbyggerne har en rimelig tilgang på offentlige og private tjenester. Et slikt bosettingsmønster medfører også en økonomisk utfordring for kommunen i form av høyere kostnader på kommunale tjenester. Det er grunn til å spørre om dette legges til rette for lavere forbruk, mindre utslipp, bedre folkehelse, funksjonelle økosystem og rikt arts mangfold slik at naturverdiene ikke forringes. Er det ei slik utvikling som best fremmer livskvalitet og bolyst i kommunen?

Verdiskaping og næringsutvikling

FNF har stor forståelse for de utfordringer kommunen står overfor etter at REC besluttet i mars 2012 å legge ned all produksjon i Meløy. Vi mener ei feilslått fornybarsatsing i Norge har forsterket problemene. El-sertifikatordninga lot vente på seg. Når den kom, ble den gjort

teknologinøytral og støtten har i hovedsak gått til subsidiering av vann- og vindkraft. Naturvernforbundet støttet ordningen under forutsetning at subsidiene skulle fremme utvikling av umodne teknologier, som f.eks utvikling av solenergi slik den har vært i en rekke andre land.

Subsidiert vannkraftutbygging i Nordland, som allerede har et kraftoverskudd på 40%, har i ført til fallende priser og mindre lønnsomhet for kraftselskapene. Dette allerede før den subsidierte vannkraftutbyggingen er kommet i gang for fullt. El-sertifikatorrdningen bør derfor avvikles så snart som mulig.

Mineralressurser

FNF Nordland mener at det må legges opp til en forutsigbarhet for videre utvikling og en forvaltning av naturen og ressursene på en økologisk bærekraftig måte. Meløy kommune har allerede forringet natur- og landskapsverdier gjennom storstilt kraftutbygging. Det må derfor legges stor vekt på NML's § 10, om økosystemtilnærming og samlet belastning.

FNF mener KU-en på overordnet nivå viser at det ikke er forenelig med de krav og mål Naturmangfoldloven stiller at man på nytt legger inn reguleringsplanen fra 2002 om grusuttak i Fonndalen som bestemmelser i Arealplanen. Masseuttaket vil fullstendig rasere side- og endemorenene. Natur- og landskapsverdiene i området er store. Geologi og biologisk mangfold framstår som et økologisk klasserom, fortsatt under utvikling etter at isen har trukket seg tilbake.

Utbygging av RU701 Fonndalen masseuttak vurderes å ha store negative konsekvenser for miljø. FNF er sterkt uenig i at de positive virkningene for næringsliv, arbeidsplasser og samfunn vurderes å være så store at det oppveier de negative konsekvensene. Det finnes ikke dokumentasjon for å hevde at de samlede virkningen av planforslaget å være akseptabel for miljø og samfunn. Et masseuttak står i sterk motstrid til Masterplan for Svartisen som Meløy Næringsutvikling laget for eksisterende reiselivsbedrifter i Meløy. Konklusjonen ble at Svartisen skulle være kommunens viktigste satsingsområde i reiselivssektoren. Det er og et poeng at det i masterplanen peker på at Fonndalen og fredede Fondal gård på sikt vil kunne bidra med komplementerende reiselivsvirksomhet i forhold til Engenbreen. Miljøet ivaretas best mulig gjennom at det legges opp til en økologisk bærekraftig forvaltning og at viktige miljømål ikke forringes.

Reiseliv og opplevelser

Kommuneplanen peker på viktige utviklingsmuligheter:

Meløy har et stort naturmangfold, og på den korte avstanden mellom øyriket, fjordene, isbreen og snauffjellet, er det rom for spektakulære natur- og kulturopplevelser. Svartisen har gjennom hundre år vært kommunens største turistmagnet. Om lag 20 000 turister besøkte Svartisen og Engenbreen i 2012. De fleste ankommer med cruiseskip, via utflukter i regi av Hurtigruten eller med den lokale skyssbåten over Holandsfjorden. Ved fjorden nedenfor Engenbreen er det planer om etablering av et nytt opplevelsessenter.

I desember 2012 ble Láhku nasjonalpark etablert i fjellområdet øst for Glomfjord. Det forventes økning i antall besøkende som vil oppleve de unike naturkvalitetene i dette fjellområdet. Den viktigste atkomsten går via Fjellveien fra Fykanvatnet til Storglomvassdammen, og her bør kommunen arbeide for en forutsigbar ordning med åpning av veien på våren.

På dette tema ønsker FNF å vise til uttalelsen fra Fonndalens venner som vi gir vår støtte til.

Helse og omsorg

Folkehelse

FNF Nordland ber Meløy kommune inviterer de frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene til et møte om hvordan deres kompetanse kan implementeres i folkehelsearbeidet, slik det for øvrig legges opp til i strategi nr. 7. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene arbeider for et allsidig, enkelt og naturvennlig friluftsliv og har som mål gjennom naturopplevelse å fremme helse, trivsel, livskvalitet og forståelse for naturens egenverd. Vi håper kommunen tar et aktivt ansvar for å aktivisere inaktive grupper og bør innføre rutiner på å koble inaktive grupper opp mot aktivitetstilbudene i de frivillige organisasjonene. Særlig egnende arenaer for denne koblingsfunksjonen er folkehelsekoordinator, familiesenter/helsestasjon, støttekontaktordningen, frisklivssentral, psykisk helsevern og fysioterapeut.

Klima, miljø og arealforvaltning

Langsiktig arealforvaltning

Langsiktig arealforvaltning og fokus på livskvalitet og folkehelse er veldig viktig. Inngrepsfri natur, med de kvaliteter og opplevelser det fører med, er sentralt i betydningen et aktivt friluftsliv har for folkehelsa. Når det kommer frem i planutkastet at det er en utfordring å beholde resterende inngrepsfrie naturområder, må det forventes at Meløy kommune legger dette til grunn i arealforvaltningen og fører en restriktiv utbyggingspolitikk. FNF Nordland registrerer at kommunen under innsatsområde 6, strategi nr. 9. legger opp til dette (*Kommunen skal arbeide for at resterende arealer med inngrepsfrie naturområder skal ivaretas.*)

Naturmangfoldloven

Prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Det betyr at kommunen i all arealforvaltning skal dokumentere at det er gjort en vurdering av hvilken belastning et tiltak har på naturmiljøet.

FNF Nordland mener at det må føyes til ”... og en vurdering av den samlede belastningen på naturmangfoldet i kommunen.”. Det er ikke tilstrekkelig å bare vurdere det enkelte tiltakets virkninger på naturmangfoldet. Viktige naturverdier, herunder prioriterte og utvalgte naturtyper, prioriterte og rødlistede arter, eller områder med store landskapsverdier, naturtyper og økosystemer (§ 4 og 5 i naturmangfoldloven) som er gått tapt eller blitt marginalisert i berørt område og kommune, må også kunne dokumenteres eventuelt kartlegges.

Strandsoneforvaltning

For å fremme folkehelsa gjennom økt fysisk aktivitet er det særlig viktig å ta vare på attraktive områder i nærmiljøet hvor terskelen for å utøve friluftsliv og fysisk aktivitet er lav. Meløy bør ha en streng praksis for sikre allmennhetens tilgang til aktivitet, lek og naturopplevelser i nærmiljøet og strandsonen. Det er viktig og ikke privatisere arealet helt til strandkanten for konsentrerte fritidsboliger. Erfaring viser at det er også til ulempe for de

fleste som har fritidsbolig i felt som bygges slik. Primært må 100-metersbelte legges til grunn. Om Meløy kommune gjennomfører en differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen må det skje på en kunnskapsbasert måte gjennom kartlegging av natur- og landskapsverdiene. Vi mener det er en uthuling av loven om byggeforbud å gi generell dispensasjon for bygging inntil 50 meter fra stranda.

Satsing på småkraftverk

FNF viser til at den samlede belastningen på vassdragsnaturen i regionen er stor. I Meløy har det vært mange kraftutbygginger og det foreligger søknader om småkraftverk. I tillegg til inngrepsfri natur og biologisk mangfold ser vi stadig at bygging av småkraftverk kommer i konflikt med friluftsliv ved at landskap, naturkvaliteter og opplevelsesverdi forringes. Vannstrenger og vannfall forsvinner og blir erstattet med rørgater, reguleringsstasjoner, anleggsveier og kraftstasjoner. Fysiske inngrep og arealbruksendringer er den viktigste årsaken til tap av biologisk mangfold i Norge og også i Meløy. Nye utbygginger av småkraftverk vil kunne legge ytterligere press på inngrepsfri natur i strid med Meløy kommunes målsetning for å ivareta resterende inngrepsfri natur.

I utkastet fokuseres det på kraftutbyggingens betydning for industrien, næringslivet, inntekter til kommunene og *eksport av ren energi inn på det internasjonale kraftnettet*. FNF Nordland vil i den sammenheng påpeke at Nordland har et kraftoverskudd på over 40 % og begrenset kapasitet i overføringsnettet. Økt kraftproduksjon i regionen vil øke overskuddet ytterligere med det resultat at det blir lavere strømpriser og mindre inntekter. Derfor må Meløy kommune ha større fokus på å få flere til å komme til kommunen for å nyttegjøre seg den rike tilgangen på miljøvennlig fornybar kraft til verdiskaping og arbeidsplasser lokalt for produksjon av energiintensive varer og tjenester.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Daglig leder

Kopi (per e-post) til:

Nordland fylkeskommune, Plan og miljø
Nordland fylkeskommune, Folkehelse
Fylkesmannen i Nordland, Miljøvern avdelingen
Reindriftsforvaltningen i Nordland
Sametinget
Friluftslivets fellesorganisasjon